

CONCEPT

Conceptbesluit van
tot wijziging van het
Eindexamenbesluit VO, het
Staatsexamenbesluit VO en
het Examen- en
kwalificatiebesluit
beroepsopleidingen WEB in
verband met examinering
referentieniveaus Nederlandse
taal en rekenen VO en mbo 2
en 3 en aanpassing
examineringsvoorschriften
voor mbo in verband met de
beroepsgerichte
kwalificatiestructuur

Op de voordracht van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. 3851, directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie;

Gelet op de artikelen 29, tweede en vijfde lid, en 60, zesde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs en 7.4.3a, eerste lid, en 7.4.11, derde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. 3851, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I WIJZIGING VAN HET EXAMEN- EN KWALIFICATIEBESLUIT BEROEPSOPLEIDINGEN WEB

Het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 worden in de alfabetische rangschikking de volgende begripsbepalingen ingevoegd:

assistentopleiding: assistentopleiding, genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdeel a, van de wet;

basisberoepsopleiding: basisberoepsopleiding, genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdeel b, van de wet;

generieke examenonderdelen: examenonderdelen die de examinering betreffen van de generieke kwalificatie-eisen;

middenkaderopleiding: middenkaderopleiding, genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdeel d, van de wet;

onderdeel Engels: onderdeel Engels waarvoor op grond van artikel 17a, vierde lid, van dit besluit generieke kwalificatie-eisen zijn vastgesteld;

onderdeel loopbaan en burgerschap: onderdeel loopbaan en burgerschap waarvoor op grond van artikel 17a, derde lid, van dit besluit generieke kwalificatie-eisen zijn vastgesteld;

specialistenopleiding: specialistenopleiding, genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdeel e, van de wet;

specifieke examenonderdelen: examenonderdelen die de examinering betreffen van de specifieke kwalificatie-eisen die als kerntaken zijn opgenomen in het kwalificatiedossier van de beroepsopleiding waarin examen wordt gedaan;

vakopleiding: vakopleiding, genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, onderdeel c, van de wet;

B

Artikel 3 komt te luiden:

Artikel 3. Het examen van een beroepsopleiding

1. Het examen bestaat voor iedere beroepsopleiding uit generieke examenonderdelen en uit specifieke examenonderdelen.
2. De generieke examenonderdelen betreffen de onderdelen:
  - a. Nederlandse taal;
  - b. rekenen;
  - c. loopbaan en burgerschap; en
  - d. voor zover het betreft de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding: Engels.
3. Het examen bestaat voor ieder onderdeel van een beroepsopleiding uit een instellingsexamen of een centraal examen dan wel beide.

4. Het derde lid is niet van toepassing op het onderdeel loopbaan en burgerschap. Het bevoegd gezag stelt de eisen waaraan de deelnemer voor dit onderdeel moet voldoen vast met inachtneming van het kwalificatiedossier.

5. Indien voor een onderdeel van een beroepsopleiding gedeeltelijk centrale examinering plaatsvindt, wordt bij ministeriële regeling bepaald over welk gedeelte het instellingsexamen voor dat onderdeel zich uitstrekt.

C

Na artikel 3 worden artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 3a Niveau van examinering

1. De deelnemer kan in plaats van het examen in het onderdeel Nederlandse taal of rekenen van de beroepsopleiding waarin hij examen doet, het examen in het betreffende onderdeel afleggen zoals is vastgesteld voor een beroepsopleiding van een hoger niveau als bedoeld in artikel 7.2.2, derde lid, van de wet.

2. Het eerste lid is uitsluitend van toepassing indien de deelnemer daartoe een verzoek doet bij de examencommissie en de examencommissie dit verzoek inwilligt voor aanvang van het examen waarop het verzoek betrekking heeft.

3. Indien de deelnemer in het onderdeel Nederlandse taal of rekenen op een hoger niveau examen doet, wordt het cijfer dat is behaald voor dit onderdeel gebruikt bij het bepalen van de eindwaardering, bedoeld in artikel 15.

Artikel 3b. Vrijstellingen onderdelen Nederlandse taal en rekenen

De deelnemer is vrijgesteld van het examen in het onderdeel Nederlandse taal of rekenen van een beroepsopleiding indien aangetoond is dat:

a. hij het examen in het betreffende onderdeel heeft afgelegd zoals is vastgesteld voor een beroepsopleiding van eenzelfde dan wel een hoger niveau als bedoeld in artikel 7.2.2, derde lid, van de wet;

b. hij een eindwaardering voor het betreffende examenonderdeel van ten minste het cijfer 6 heeft behaald; en

c. er na het studiejaar waarin hij het examen in het betreffende onderdeel heeft afgelegd nog geen twee studiejaar zijn verstreken.

D

In artikel 4 wordt "van een beroepsopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder d en e, van de wet" vervangen door: van de basisberoepsopleiding, de vakopleiding, de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding.

E

In artikel 5 wordt "van een beroepsopleiding als bedoeld in artikel 7.2.2, eerste lid, onder b tot en met e, van de wet" vervangen door: van de basisberoepsopleiding, de vakopleiding, de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding.

F

Na artikel 7 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7a. Moment van afname centraal examens

1. Het centraal examen wordt afgenomen nadat ten minste de helft van de voor de deelnemer geldende studieduur is verstreken.
2. Het eerste lid is niet van toepassing indien de voor de deelnemer geldende studieduur niet meer dan twaalf maanden bedraagt.

G

Artikel 8 komt te luiden:

Artikel 8. Herkansing centraal examen

1. Indien de deelnemer voor een onderdeel van het centraal examen lager dan het cijfer 6 heeft behaald, heeft hij recht op ten minste één herkansing voor dit onderdeel van het centraal examen binnen de voor hem geldende studieduur.
2. Indien de deelnemer voor een onderdeel van het centraal examen ten minste het cijfer 6 heeft behaald, heeft hij recht op één herkansing voor dit onderdeel van het centraal examen, tenzij hij eerder gebruik heeft gemaakt van het recht op herkansing, bedoeld in het eerste lid.
3. Na het gebruik maken van een herkansing voor een onderdeel van het centraal examen wordt het hoogste door de deelnemer behaalde cijfer voor dit onderdeel van het centraal examen gebruikt bij het bepalen van de eindwaardering, bedoeld in artikel 15.
4. Herkansing in een onderdeel van het centraal examen vindt plaats in een volgend tijdvak.

H

Na artikel 14 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 14a. Vrijstelling instellingsexamen

1. Op een verzoek van de deelnemer tot vrijstelling van een instellingsexamen op grond van buiten de beroepsopleiding opgedane kennis of vaardigheden bij de examencommissie, beslist de examencommissie.
2. De examencommissie neemt bij de beslissing, bedoeld in het eerste lid, de kwalificatie-eisen in acht die zijn opgenomen in het kwalificatiedossier van de beroepsopleiding waarin examen wordt gedaan.
3. Dit artikel is niet van toepassing op het examenonderdeel Nederlandse taal.

I

Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "voor een examenonderdeel" vervangen door: voor een generiek examenonderdeel.
2. Wijze van beoordelen specifiek examenonderdeel PM
3. Het tweede lid komt te luiden:
  2. In afwijking van het eerste lid wordt de eindwaardering voor het onderdeel loopbaan en burgerschap uitgedrukt in "niet voldaan" of "voldaan".

J

Artikel 17 komt te luiden:

Artikel 17. Uitslag

1. Onverminderd artikel 7.4.3 van de wet is het examen voor de assistentopleiding met goed gevolg afgelegd, indien:
  - a. voor alle specifieke examenonderdelen een eindwaardering (ten minste voldoende PM), (uitgedrukt in PM); en
  - b. voor het onderdeel loopbaan en burgerschap een eindwaardering "voldaan" is behaald.
2. Onverminderd artikel 7.4.3 van de wet is het examen voor de basisberoepsopleiding en de vakopleiding met goed gevolg afgelegd, indien:
  - a. voor één van de onderdelen Nederlandse taal en rekenen een eindwaardering van ten minste het cijfer 5 en voor het andere genoemde onderdeel ten minste het cijfer 6 is behaald;
  - b. voor alle specifieke examenonderdelen een eindwaardering (ten minste voldoende PM), (uitgedrukt in PM); en
  - c. voor het onderdeel loopbaan en burgerschap een eindwaardering "voldaan" is behaald.
3. Onverminderd artikel 7.4.3 van de wet is het examen voor de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding met goed gevolg afgelegd, indien:
  - a. voor één van de onderdelen Engels, Nederlandse taal en rekenen een eindwaardering van ten minste het cijfer 5 en voor de andere twee genoemde onderdelen ten minste het cijfer 6 is behaald;
  - b. voor alle specifieke examenonderdelen een eindwaardering (ten minste voldoende PM), (uitgedrukt in PM); en
  - c. voor het onderdeel loopbaan en burgerschap een eindwaardering "voldaan" is behaald.
4. Het eerste tot en met derde lid zijn van toepassing met inachtneming van het bepaalde in artikel 19, derde lid.

K

Artikel 18 wordt als volgt gewijzigd:

1. De eerste volzin wordt vervangen door een eerste lid, luidende:
  1. Centrale examinering als bedoeld in de artikelen 4 en 5 vindt voor de eerste maal plaats:
    - a. in het studiejaar 2013–2014 bij de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding waarmee een aanvang is gemaakt op of na 1 augustus 2010;
    - b. in het studiejaar 2014-2015 bij de basisberoepsopleiding en de vakopleiding waarmee een aanvang is gemaakt op of na 1 augustus 2012.
  2. De tweede volzin wordt als tweede lid opgenomen onder vermelding van de aanduiding "2."

L

Na artikel 18 worden twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 18a Overgangsbepaling uitslagregeling basisberoepsopleiding, vakopleiding, middenkaderopleiding en specialistenopleiding

1. In afwijking van artikel 17, tweede lid, en onverminderd artikel 17, vierde lid, van dit besluit en artikel 7.4.3 van de wet, geldt in het studiejaar waarin centrale

examinering voor de eerste maal plaatsvindt en het daaropvolgende studiejaar dat het examen voor de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding met goed gevolg afgelegd, indien:

- a. voor zowel de onderdelen Nederlandse taal als rekenen een eindwaardering van ten minste het cijfer 5 is behaald;
- b. voor alle specifieke examenonderdelen een eindwaardering (ten minste voldoende PM), (uitgedrukt in PM); en
- c. voor het onderdeel loopbaan en burgerschap een eindwaardering "voldaan" is behaald.

2. In afwijking van artikel 17, derde lid, en onverminderd artikel 17, vierde lid, van dit besluit en artikel 7.4.3 van de wet, geldt in het studiejaar waarin centrale examinering voor de eerste maal plaatsvindt en het daaropvolgende studiejaar dat het examen voor de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding met goed gevolg afgelegd, indien:

- a. voor twee van de onderdelen Engels, Nederlandse taal en rekenen een eindwaardering van ten minste het cijfer 5 en voor het andere genoemde onderdeel ten minste het cijfer 6 is behaald;
- b. voor alle specifieke examenonderdelen een eindwaardering van ten minste het cijfer 6 is behaald; en
- c. voor het onderdeel loopbaan en burgerschap een eindwaardering "voldaan" is behaald.

Artikel 18b Invoering specifieke en generieke examenonderdelen

1. Het examen van een beroepsopleiding wordt voor de eerste maal ingedeeld in specifieke en generieke examenonderdelen als bedoeld in artikel 3, in het studiejaar 2012-2013 bij beroepsopleidingen waarmee een aanvang wordt gemaakt op of na 1 augustus 2012.

2. Op het examen van een beroepsopleiding waarmee een aanvang is gemaakt voor 1 augustus 2012 is het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB van toepassing zoals dit luidde voor 1 augustus 2012.

M

Artikel 19, tweede lid, komt te luiden:

2. Deelname aan een pilotexamen, niet zijnde een instellingsexamen, in het laatste pilotjaar voorafgaande aan het studiejaar waarin centrale examinering voor de eerste maal plaatsvindt, levert voor de onderdelen Nederlandse taal en rekenen een vrijstelling van uitsluitend het centraal examen voor het betreffende onderdeel op indien:

- a. dit overeenkomstig artikel 7a is afgenomen; en
- b. voor dit pilotexamen een eindwaardering van ten minste het cijfer 6 is behaald.

ARTIKEL II WIJZIGING VAN HET EINDEXAMENBESLUIT VO

Het Eindexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 wordt na de begripsbepaling van “profielwerkstuk” ingevoegd:
rekentoets: rekentoets als bedoeld in artikel 29, vijfde lid, van de wet.

B

In artikel 5, tweede lid, wordt telkens voor “of het centraal examen” ingevoegd: ,
de rekentoets.

C

Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdelen a tot en met c wordt telkens na “vrijgesteld van” ingevoegd “de rekentoets of van”, en wordt telkens voor “het overeenkomstige vak” ingevoegd “de overeenkomstige rekentoets of”.
2. In het derde lid wordt “van artikel 49” vervangen door: van artikel 49 of 50.

D

In artikel 10, eerste lid, wordt na “voor een examenvak” ingevoegd “of de rekentoets”, en wordt na “van het desbetreffende vak” ingevoegd “respectievelijk de rekentoets”.

E

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. Aan het slot van onderdeel b vervalt “en”.
  - b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door “, en” een onderdeel ingevoegd luidende:
    - d. de rekentoets.
2. Het derde tot en met zevende lid worden vernummerd tot vierde tot en met achtste lid.
3. Na het tweede lid wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:
  3. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor vwo of aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, en in het bezit is van het diploma havo, het diploma vmbo en die in plaats van de rekentoets zoals deze is vastgesteld voor havo, mavo of vbo de rekentoets heeft afgelegd zoals deze is vastgesteld voor vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

F

Artikel 12 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. Aan het slot van onderdeel b vervalt “en”.
  - b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door “, en” wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
    - d. de rekentoets.
2. Het derde tot en met vijfde lid worden vernummerd tot vierde tot en met zesde lid.
3. Na het tweede lid wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. In afwijking van het eerste lid is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor vwo of aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, en in het bezit is van het diploma havo of het diploma vmbo en die in plaats van de rekentoets zoals deze is vastgesteld voor havo, mavo of vbo de rekentoets heeft afgelegd zoals deze is vastgesteld voor vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

G

Artikel 13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Aan het slot van onderdeel b vervalt "en".

b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door ", en" wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

d. de rekentoets.

2. Het tweede lid komt te luiden:

Het bevoegd gezag kan een kandidaat in de gelegenheid stellen de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onder c van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen voor het vwo is vastgesteld.

3. Onder vernummering van het vierde lid tot vijfde lid wordt na het derde lid een nieuw vierde lid ingevoegd, luidende:

4. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor havo of aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, en in het bezit is van het diploma vmbo en die in plaats van de rekentoets zoals deze is vastgesteld voor mavo de rekentoets heeft afgelegd zoals deze is vastgesteld voor havo of vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

H

Artikel 22 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Aan het slot van onderdeel b vervalt "en".

b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door ", en" een onderdeel ingevoegd luidende:

d. de rekentoets.

2. Het tweede tot en met achtste lid worden vernummerd tot derde tot en met negende lid.

3. Na het eerste lid wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

2. Het bevoegd gezag kan een kandidaat in de gelegenheid stellen de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onder c, van de Wet referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen voor havo of vwo is vastgesteld.

4. Er wordt een lid toegevoegd:

10. In afwijking van het eerste lid, is een kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor mavo of aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, en in het bezit is van het diploma vmbo en die in plaats van de rekentoets zoals deze is vastgesteld voor vbo de rekentoets heeft afgelegd zoals deze is vastgesteld voor mavo, havo of vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

I

Artikel 23 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. Aan het slot van onderdeel b vervalt "en".
  - b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door ", en" wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
    - d. de rekentoets.
2. In het derde lid wordt voor "het vak Nederlandse taal" ingevoegd: de rekentoets,
3. Het zesde lid komt te luiden:
6. Artikel 22, tweede en derde lid, is van toepassing.
4. Er wordt een lid toegevoegd:
7. Het bevoegd gezag kan een kandidaat in de gelegenheid stellen de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, tweede en derde lid, van de Wet College voor examens voor het vmbo kaderberoepsgerichte leerweg, mavo, havo of vwo is vastgesteld.

J

Artikel 24 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. Aan het slot van onderdeel b vervalt "en".
  - b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door ", en" wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:
    - d. de rekentoets.
2. Het tweede lid komt te luiden:
2. Artikel 22, tweede en derde lid, zijn van toepassing.
3. Er worden twee leden toegevoegd:
6. In afwijking van het eerste lid is vrijgesteld van de rekentoets een kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor vbo of aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, en in het bezit is van het diploma vmbo en die in plaats van de rekentoets zoals deze is vastgesteld voor vbo:
  - a. de rekentoets heeft afgelegd zoals deze is vastgesteld voor mavo, havo, of vwo; of
  - b. de rekentoets heeft afgelegd zoals deze op grond van artikel 2, tweede en derde lid, van de Wet College voor examens voor het vmbo kaderberoepsgerichte leerweg is vastgesteld.
7. Het bevoegd gezag kan de kandidaat in de gelegenheid stellen de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, tweede en derde lid, van de Wet college voor examens voor mavo, havo of vwo is vastgesteld.

K

Artikel 25 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. Aan het slot van onderdeel c vervalt "en".
  - b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door ", en" een onderdeel ingevoegd wordt, luidende:
    - e. de rekentoets.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Artikel 22, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

3. Er worden twee leden toegevoegd:

5. In afwijking van het eerste lid, is een kandidaat die het eindexamen aflegt aan een school voor mavo of aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs, en in het bezit is van het diploma vmbo en die in plaats van de rekentoets zoals deze is vastgesteld voor vbo de rekentoets heeft afgelegd zoals deze is vastgesteld voor mavo, havo of vwo, vrijgesteld van de rekentoets.

6. Het bevoegd gezag kan een kandidaat in de gelegenheid stellen de rekentoets af te leggen zoals deze op grond van artikel 2, tweede lid, onder c, van de Wet referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen voor havo of vwo is vastgesteld.

L

In de hoofdstukaanduiding van hoofdstuk IV wordt na "Centraal examen" toegevoegd: en rekentoets.

M

In artikel 37a, derde lid, komt te luiden:

3. Artikel 49, vijfde lid en artikel 50, vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

N

Artikel 46 komt te luiden:

Artikel 46. De rekentoets

1. Het College voor examens stelt regels voor de uitvoering van de rekentoets. Het College voor examens stelt in ieder geval een regeling vast voor de uitvoering van de correctie voor zover de rekentoets bestaat uit open vragen.

2. De regeling, bedoeld in het eerste lid, treedt slechts in werking na goedkeuring door Onze Minister. Onze Minister kan zijn goedkeuring onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.

3. Met inachtneming van de artikelen 23, achtste lid, 24, vijfde lid en 25, vijfde lid, worden de beoordelingsnormen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d van de Wet College voor examens bij de beoordeling van de rekentoets toegepast.

4. De rekentoets van het centraal examen wordt afgenomen in het voorlaatste of laatste leerjaar.

5. Het College voor examens kan bij regeling bepalen dat de rekentoets niet onder toezicht van een of meer geëxamineerden staat.

6. Artikel 43 en 44 zijn van overeenkomstige toepassing.

O

Artikel 47 wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt voor "alle vakken van het eindexamen" ingevoegd: de rekentoets en.

2. Er wordt een lid toegevoegd:

4. Het cijfer voor de rekentoets is tevens het eindcijfer.

P

Artikel 48 wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt "artikel 49" vervangen door: artikel 49 of 50.
2. In het vierde lid wordt voor "examen in een of meer vakken" vervangen door: de rekentoets of examen in een of meer vakken al dan niet in combinatie met de rekentoets,.
3. In het zevende lid wordt na "voorgeschreven vakken" ingevoegd: en rekentoets.

Q

Artikel 49 en artikel 50 komen te luiden:

Artikel 49. Uitslag vmbo

1. De kandidaat die eindexamen vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
  - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij voor:
    - 1°. de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of
    - 2°. de rekentoets als eindcijfer een 6 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
  - d. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald; en
  - e. als het een eindexamen vmbo gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.
2. Voor de toepassing van het eerste lid, onderdeel b, wordt het eindcijfer van het afdelingsvak of het intrasectorale of intersectorale programma in de basisberoepsgerichte en de kaderberoepsgerichte leerweg meegerekend als twee eindcijfers.
3. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat die eindexamen vmbo heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de wet, geslaagd indien hij voor het beroepsgerichte programma ten minste het eindcijfer 6 en voor de rekentoets en voor het vak Nederlandse taal ten minste het eindcijfer 5 en het eindcijfer 6 heeft behaald. Indien de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg,

bedoeld in artikel 10b van de wet, zijn het eerste en tweede lid van overeenkomstige toepassing.

4. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 51 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 51, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 50. Uitslag vwo en havo

1. De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;

b. hij voor:

1°. één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor de rekentoets en het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit onderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of

2°. de rekentoets als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

c. hij onverminderd onderdeel b:

1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of

3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;

d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het cijfer 4 heeft behaald; en

e. hij voor de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.

2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald:

maatschappijleer en het profielwerkstuk en voor vwo ook algemene natuurwetenschappen. Het bevoegd gezag kan daaraan toevoegen:

a. literatuur, als onderdeel van alle afzonderlijke moderne talen, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, literatuur voor de

bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het schoolexamen van de desbetreffende taal en literatuur;

b. klassieke culturele vorming, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, klassieke culturele vorming voor de bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het schoolexamen van Latijnse taal en literatuur en Griekse taal en literatuur;

c. algemene natuurwetenschappen in het havo;

d. bij bijzondere scholen: godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs geen onderdeel is van het eindexamen, tenzij Onze Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend met toepassing van artikel 11, eerste lid, onder c, artikel 12, eerste lid, onder c, of artikel 13, eerste lid, onder c.

3. Indien het bevoegd gezag toepassing geeft aan de tweede volzin van het tweede lid, wordt in het examenreglement, bedoeld in artikel 31, vermeld welk onderdeel of welke onderdelen worden toegevoegd.

4. De directeur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.

5. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 51 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 51, eerste lid, geen toepassing vindt.

R

In artikel 51, eerste lid, wordt "artikel 49, negende lid," vervangen door: artikel 49, vijfde lid, of artikel 50, vijfde lid,.

S

Na artikel 51 wordt een artikel ingevoegd:

Artikel 51a. Herkansing rekentoets

1. De kandidaat heeft recht op één herkansing in de rekentoets binnen de periode waarin de rekentoets wordt afgenomen, bedoeld in artikel 46, vierde lid.

2. Artikel 51, tweede tot en met vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

T

Artikel 52 wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid, wordt in onderdeel g, na "de eindcijfers voor" ingevoegd: de rekentoets en.

2. Onder vernummering van het zesde tot en met achtste lid tot het zevende tot en met negende lid, wordt na het vijfde lid een nieuw zesde lid ingevoegd, luidende:

6. Op de cijferlijst wordt de rekentoets waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend bij het eindexamen op grond van de artikelen 9 tot en met

13 of 22 van dit besluit of artikel 10 van het Staatsexamenbesluit VO vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer.

U

Artikel 53 wordt gewijzigd als volgt:

1. Het eerste lid wordt gewijzigd als volgt:
  - a. Onderdelen b en c worden geletterd c en d.
  - b. Na onderdeel a wordt een nieuw onderdeel b ingevoegd, luidende:
b. het eindcijfer voor de rekentoets,
2. Het tweede lid wordt gewijzigd als volgt:
  - a. Onderdelen b en c worden geletterd c en d.
  - b. Na onderdeel a wordt een nieuw onderdeel b ingevoegd, luidende:
b. de rekentoets, indien de kandidaat een eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
2. Het derde lid wordt gewijzigd als volgt:
  - a. In de aanhef wordt na "voor een of meer vakken" ingevoegd: of de rekentoets.
  - b. Aan het slot van onderdeel a vervalt "en".
  - b. Onderdeel b wordt geletterd c en na onderdeel a wordt een nieuw onderdeel ingevoegd, luidende:
b. de rekentoets, indien de kandidaat een eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en

V

Artikel 56 wordt als volgt gewijzigd:

1. De onderdelen e en f worden geletterd f en g.
2. Na onderdeel d wordt een nieuw onderdeel e ingevoegd, luidende:
e. de rekentoets.

W

In artikel 57, eerste lid, wordt na "van het centraal examen" ingevoegd: en de rekentoets.

X

Artikel 59 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het tweede tot en met vijfde lid tot derde tot en met zesde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:
2. Het eerste lid is van toepassing op de rekentoets, met dien verstande dat de rekentoets in het ene schooljaar of in het daarop volgende schooljaar kan worden afgelegd.
2. In het zesde lid (nieuw) wordt "van artikel 49" vervangen door: van artikel 49 of 50.

ARTIKEL III WIJZIGING VAN HET STAATSEXAMENBESLUIT VO

Het Staatsexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 wordt na de begripsbepaling van "profielwerkstuk" ingevoegd:

rekentoets: rekentoets als bedoeld in artikel 60, zesde lid, van de wet.

B

In artikel 3, tweede lid, onder b, wordt na "een of meer vakken" ingevoegd: of rekentoets.

C

Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

a. In de onderdelen a en b wordt telkens voor "of het centraal examen" ingevoegd: , de rekentoets.

b. In onderdeel c wordt voor "een of meer toetsen" ingevoegd: de rekentoets of.

2. In het zevende lid wordt na "bij het centraal examen in een vak" ingevoegd "of bij de rekentoets" en wordt na "in het desbetreffende vak" ingevoegd ", respectievelijk van verdere deelname aan de rekentoets".

D

Het opschrift van artikel 8 komt te luiden:

Artikel 8. Staatsexamenvakken en rekentoets

E

Artikel 10, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel a wordt na "vrijgesteld van" ingevoegd "de rekentoets of van" en wordt voor "het overeenkomstige van" ingevoegd "de rekentoets of".

2. In onderdeel b wordt telkens na "vrijgesteld van" ingevoegd "de rekentoets of van" en wordt telkens voor "het overeenkomstige vak" ingevoegd "de overeenkomstige rekentoets of".

F

In artikel 11, eerste lid, wordt na "voor een examenvak" ingevoegd "of de rekentoets" en wordt na "van het desbetreffende vak" ingevoegd "respectievelijk de rekentoets".

G

In artikel 13, eerste lid, wordt "van het centraal examen en het college-examen" vervangen door: van het centraal examen, de rekentoets en het college-examen.

H

In het opschrift van Hoofdstuk III, afdeling 3 komt te luiden:

Afdeling 3. Centraal examen en rekentoets

I

Na artikel 23 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 23a. De rekentoets

1. De bepalingen uit deze afdeling, met uitzondering van artikel 19, zijn van overeenkomstige toepassing op de rekentoets.

2. Het College voor examens stelt nadere regels voor de uitvoering van de rekentoets. Het College voor examens stelt in ieder geval een regeling vast voor de uitvoering van de correctie voor zover de rekentoets bestaat uit open vragen.
3. De regelingen, bedoeld in het eerste lid, treden slechts in werking na goedkeuring door Onze Minister. Onze Minister kan zijn goedkeuring onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
4. Het College voor examens kan bij regeling bepalen dat het examen in de rekentoets niet onder toezicht van een of meer gecommiteerden staat.
5. Met inachtneming van de artikelen 23, achtste lid, 24, vijfde lid en 25, vijfde lid van het Examenbesluit VO worden de beoordelingsnormen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor examens bij de beoordeling van de rekentoets toegepast.

J

Artikel 24 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt toegevoegd: **en rekentoets**.
2. In het vierde lid wordt "Indien in een vak" vervangen door "Bij de rekentoets of indien een vak" en wordt na "het cijfer voor" ingevoegd "de rekentoets, respectievelijk voor".

K

In artikel 25, eerste lid, wordt na "heeft afgelegd in" ingevoegd: de rekentoets en in.

L

Artikel 26 komt te luiden:

Artikel 26. Uitslag vmbo

1. De kandidaat die staatsexamen vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
  - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij voor:
    - 1°. de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of
    - 2°. de rekentoets als eindcijfer een 6 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; en
  - d. voor het sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.

2. De kandidaat die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste lid, is afgewezen voor het staatsexamen.

3. Zodra de uitslag ingevolge het eerste en tweede lid, is vastgesteld, maakt het College voor examens deze samen met de eindcijfers schriftelijk aan de kandidaat bekend. Indien de kandidaat is afgewezen voor het staatsexamen, wordt bij de bekendmaking mededeling gedaan van het in artikel 27 bepaalde. De in de eerste volzin bedoelde uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 27 geen toepassing vindt.

M

Na artikel 26 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 26a. Uitslag havo en vwo

1. De kandidaat die staatsexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;

b. hij voor:

1°. één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor de rekentoets en het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit onderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of

2°. de rekentoets als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en in voorkomende gevallen wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

c. hij onverminderd onderdeel b:

1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of

3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; en

d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het cijfer 4 heeft behaald.

2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer en het profielwerkstuk en voor vwo ook algemene natuurwetenschappen. Het College voor examens kan daaraan toevoegen:

a. literatuur, als onderdeel van alle afzonderlijke moderne talen, met dien verstande dat indien het College voor examens daartoe niet besluit, literatuur voor

de bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het college-examen van de desbetreffende taal en literatuur;

b. klassieke culturele vorming, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, klassieke culturele vorming voor de bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het college-examen van Latijnse taal en literatuur en Griekse taal en literatuur;

c. algemene natuurwetenschappen in het havo.

3. Het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, wordt bepaald als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.

4. De kandidaat die niet voldoet aan de voorwaarden, genoemd in het eerste en tweede lid, is afgewezen voor het staatsexamen.

5. Zodra de uitslag ingevolge het eerste, tweede en vierde lid, is vastgesteld, maakt het College voor Examens deze samen met de eindcijfers schriftelijk aan de kandidaat bekend. Indien de kandidaat is afgewezen voor het staatsexamen, wordt bij de bekendmaking mededeling gedaan van het in artikel 27 bepaalde. De in de eerste volzin bedoelde uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 27 geen toepassing vindt.

N

Artikel 27 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "met toepassing van artikel 26" vervangen door: met toepassing van de artikelen 26 en 26a.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. Aan het slot van onderdeel a vervalt: en.

b. Onderdeel b wordt geletterd c en na onderdeel a wordt een nieuw onderdeel b ingevoegd, luidende:

b. het recht om opnieuw aan de rekentoets waarin hij in dat jaar door het College voor examens is geëxamineerd, deel te nemen, en

3. Er wordt een lid toegevoegd:

4. In afwijking van het eerste lid, heeft de kandidaat gedurende een kalenderjaar recht op één herkansing in de rekentoets.

O

In artikel 28 wordt voor "in welk vak hij opnieuw wil deelnemen" ingevoegd: dat hij opnieuw wil deelnemen aan de rekentoets,.

P

In artikel 29, tweede lid, wordt na "eerder afgelegde college-examen," ingevoegd "rekentoets" en wordt "voor het college-examen respectievelijk centraal examen" vervangen door: "voor het college-examen, de rekentoets respectievelijk het centraal examen".

Q

Artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In onderdeel b wordt voor "het vak of de vakken" ingevoegd: de rekentoets,.
  - b. In onderdeel d wordt na "voor de examenvakken" ingevoegd: en de rekentoets.
2. Het tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In onderdeel b wordt voor "het vak of de vakken" ingevoegd: de rekentoets,.
  - b. In onderdeel d wordt voor "de vakken waarvoor" en voor "de desbetreffende vakken" telkens ingevoegd "de rekentoets en".
  - c. In onderdeel e wordt na "voor de examenvakken" ingevoegd: en de rekentoets.
3. Het zesde lid, wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In onderdeel a, subonderdelen 3 tot en met 5, en in onderdeel b, subonderdelen 2 en 3, wordt telkens voor "waarvoor de kandidaat" ingevoegd: of de rekentoets.
  - b. In onderdeel a, subonderdeel 5, wordt voor "deze vakken" ingevoegd "de rekentoets" en wordt na "artikel 14, achtste lid, van de wet" ingevoegd "of de overeenkomstige rekentoets".
  - c. In onderdeel b, subonderdeel 3, wordt voor "deze vakken dan wel de overeenkomstige vakken" ingevoegd: de rekentoets,.

R

Artikel 31 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In onderdeel b wordt voor "het vak of de vakken" ingevoegd: de rekentoets,.
  - d. In onderdeel d wordt na "de examenvakken" ingevoegd: dan wel de rekentoets.
2. In het tweede lid, onderdelen a en b, wordt voor "het vak of de vakken" telkens ingevoegd: de rekentoets,.

S

In artikel 33, tweede lid, onderdeel b, wordt na "het centraal examen" telkens ingevoegd: of de rekentoets.

T

Artikel 34 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel b, en tweede lid, onderdeel a wordt voor "de vakken" telkens ingevoegd: de rekentoets en.
2. Het derde lid, wordt als volgt gewijzigd:
  - a. Onderdelen b tot en met f worden geletterd c tot en met g.
  - b. Na onderdeel a wordt een nieuw onderdeel b ingevoegd, luidende:
    - b. de rekentoets;

ARTIKEL IV Overgangsrecht Eindexamenbesluit VO

1. In afwijking van artikel 49, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VO en onverminderd artikel 49, tweede lid, van het Eindexamenbesluit VO is in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen en het daaropvolgende schooljaar de kandidaat die eindexamen vmbo heeft afgelegd geslaagd indien:

- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij voor zowel de rekentoets als voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
  - d. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald; en
  - e. als het een eindexamen vmbo gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.
2. In afwijking van artikel 49, eerste, derde en vierde lid, van het Eindexamenbesluit VO, is in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen en het daaropvolgende schooljaar de kandidaat die eindexamen vmbo heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de wet, geslaagd indien hij voor het beroepsgerichte programma ten minste het eindcijfer 6 heeft behaald en hij voor zowel de rekentoets als voor het vak Nederlandse taal ten minste het eindcijfer 5 heeft behaald. Indien de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg, bedoeld in artikel 10b van de wet, is artikel 49, eerste tot en met derde lid, van het Eindexamenbesluit VO met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid, van overeenkomstige toepassing.
3. In afwijking van artikel 50, eerste lid, van het Eindexamenbesluit VO en onverminderd artikel 50, tweede lid, van het Eindexamenbesluit VO is in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen en het daaropvolgende schooljaar de kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd geslaagd indien:
- a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit onderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of

meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of

3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;

d. hij voor de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;

e. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het cijfer 4 heeft behaald; en

f. hij voor de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.

4. In afwijking van artikel 51a van het Eindexamenbesluit VO, kan Onze Minister besluiten dat in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen er een recht op een tweede herkansing in de rekentoets bestaat waarop een kandidaat beroep kan doen indien hij na de eerste herkansing voor de rekentoets niet hoger dan het eindcijfer 6 heeft behaald.

ARTIKEL V Overgangsrecht Staatsexamenbesluit VO

1. In afwijking van artikel 26, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO is in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen en het daaropvolgende schooljaar de kandidaat die eindexamen vmbo heeft afgelegd geslaagd indien:

a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;

b. hij voor:

1°. de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; of

2°. de rekentoets als eindcijfer een 6 of meer heeft behaald en voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;

c. hij onverminderd onderdeel b:

1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of

3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; en

d. voor het sectorwerkstuk de kwalificatie "voldoende" of "goed" heeft behaald.

2. In afwijking van artikel 26a, eerste lid, van het Staatsexamenbesluit VO en onverminderd artikel 26a, tweede en derde lid, van het Staatsexamenbesluit VO is in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen en het

daaropvolgende schooljaar de kandidaat die eindexamen havo of vwo heeft afgelegd geslaagd indien:

a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;

b. hij voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, wiskunde B of wiskunde C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel vakken, genoemd in dit onderdeel als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

c. hij onverminderd onderdeel b:

1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of

3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald, en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;

c. hij voor de rekentoets als eindcijfer 5 of meer heeft behaald; en

d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het cijfer 4 heeft behaald.

3. In afwijking van artikel 27, tweede lid, van het Staatsexamenbesluit VO, kan Onze Minister besluiten dat in het schooljaar waarin de rekentoets voor de eerste maal wordt afgenomen er een recht op een tweede herkansing in de rekentoets bestaat waarop een kandidaat beroep kan doen indien hij na de eerste herkansing voor de rekentoets niet hoger dan het eindcijfer 6 heeft behaald.

ARTIKEL VI Inwerkingtreding

De artikelen van dit besluit treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs,

Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie,

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

In deze nota van toelichting, die mede namens de minster van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie wordt gegeven, worden deelnemers aan een beroepsopleiding overeenkomstig het spraakgebruik aangeduid als studenten.

1. Inleiding

In 2010 is de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen (Stb. 2010, 194) door de Eerste en Tweede Kamer aanvaard. Met het bijbehorende Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen (Stb. 2010, 265) worden daarmee taal- en rekeneisen voor het primair en voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) vastgelegd. Hiermee is de basis gelegd voor een doorlopende leerlijn op het gebied van Nederlands en rekenen.

De referentieniveaus worden in acht genomen bij de eindexamens in het voortgezet onderwijs (vo). Concreet worden de eindexamenprogramma's Nederlands geijkt aan de referentieniveaus en wordt er een rekentoets ingevoerd als onderdeel van het eindexamen. Over deze rekentoets wordt in artikel 29, vijfde lid, en artikel 60, zesde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs geregeld dat "Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere voorschriften omtrent deze toets vastgesteld." Deze nadere voorschriften worden opgenomen in het Eindexamenbesluit vo en het Staatsexamenbesluit vo (hierna: examenbesluiten vo).

De rekentoets in het vo wordt een zelfstandig onderdeel van de eindexamens. De eindexamens bestaan daarmee uit schoolexamens (of college-examens), centrale examens en een rekentoets. In de Memorie van Toelichting bij de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is al aangegeven dat er wel een rekentoets, maar geen taaltoets wordt ingevoerd (Kamerstukken II 2009/10, 32 290, nr. 3). De referentieniveaus zijn immers uitgangspunt voor de eindexamenprogramma's Nederlands. De rekentoets maakt vanaf het schooljaar 2013-2014 deel uit van de eindexamens. *Iedere* kandidaat zal dan een rekentoets moeten afleggen.

Voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) is het Examenbesluit beroepsopleidingen WEB (Stb. 2010, 294) (hierna: examenbesluit mbo) per 1 augustus 2010 van kracht geworden. In dat besluit is geregeld dat er centrale examens Nederlands en rekenen worden afgenomen voor mbo niveau 4 vanaf het studiejaar 2013/2014. In de Nota van Toelichting was al het voornemen neergelegd om voor mbo niveau 2 en 3 ook te komen tot centrale examinering van Nederlands en rekenen, met ingang van het studiejaar 2014-2015. Dit voornemen wordt thans geëffectueerd. Bij brief van 9 december 2009 (Kamerstukken II 2009/10, 31 332 nr. 12) is de Tweede Kamer hierover geïnformeerd.

Zowel in het vo als in het mbo worden de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen toegepast bij de toetsing in het (eind)examen. Samenhang is er onder

andere op het terrein van de uitslagregel, afnamecondities en herkansingen. Om de samenhang tussen de examenbesluiten in het vo en het mbo te borgen is er één wijzigingsbesluit gemaakt voor de wijzigingen van de examenbesluiten vo en mbo.

Voor het mbo bevat het besluit naast regels voor Nederlands en rekenen tevens regels voor de overige examenonderdelen. Deze regels hangen samen met de wijziging van de WEB inzake de beroepsgerichte kwalificatiestructuur (Kamerstukken II 2009/10, 32 316). In verband met die wetswijziging is het nodig om bij amvb de uitslagregeling voor beroepsopleidingen aan te passen.

2.De rekentoets in het voortgezet onderwijs

De rekentoets is in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) geregeld als een zelfstandig onderdeel van de eindexamens. De rekentoets kan dus niet gezien worden als een centraal examen of een schoolexamen. De bepalingen die bijvoorbeeld voor de centrale examens gelden, zijn niet automatisch op de rekentoets van toepassing. Omdat de rekentoets centraal ontwikkeld wordt en er regels gesteld worden voor de afname, is de rekentoets wel enigszins te vergelijken met een centraal examen. Er zijn echter ook belangrijke verschillen: rekenen is geen eindexamenvak en er ligt dus geen eindexamenprogramma aan de toets ten grondslag dat voorafgaand aan een examen in een eindexamenvak wordt onderwezen. Rekenen kan daarom als onderdeel in verschillende vakken worden aangeboden. De rekentoets kent ook geen schoolspecifieke component (schoolexamen): het cijfer voor de centraal ontwikkelde rekentoets is tevens het eindcijfer.

De uitslagregel in het vmbo, havo en vwo

Het behaalde eindcijfer voor de rekentoets zal meewegen in de uitslagregel. Voor het havo en vwo wordt het eindcijfer vanaf 2015-2016 meegenomen in de kernvakkenregel. Kandidaten mogen dan als eindcijfer slechts één onvoldoende halen voor één van de vakken Nederlands, Engels, wiskunde of de rekentoets. Die onvoldoende mag niet lager zijn dan het eindcijfer vijf. Kandidaten zonder wiskunde mogen niet lager scoren dan één eindcijfer vijf voor Nederlands of Engels of de rekentoets. In 2013-2014 en 2014-2015 doet de rekentoets nog niet mee in de bovenstaande 'kernvakkenregel'. Leerlingen die in deze studiejaren hun havo- of vwo-diploma halen moeten ten minste een vijf scoren op de rekentoets maar mogen ook nog één vijf halen voor Nederlands, Engels of wiskunde. Deze fasering geeft scholen de ruimte om adequaat in te spelen op de veranderingen in de exameneisen die vanaf 2012 worden ingevoerd.

Aantal herkansingen, afnamemoment en andere bepalingen

Leerlingen kunnen, net als bij een eindexamenvak, in de gelegenheid worden gesteld de rekentoets al in het voorlaatste jaar af te leggen. Zo wordt talentvolle leerlingen de mogelijkheid geboden om een jaar eerder de rekentoets af te leggen. Ook wordt aan scholen zo de mogelijkheid geboden om afname van de rekentoets over twee jaren te spreiden. Alle kandidaten hebben één herkansingsmogelijkheid.

Deze herkansingsmogelijkheid geldt specifiek voor de rekentoets en staat los van eventuele herkansingen bij het centraal examen.

vavo

Leerlingen die vanaf 2013-2014 hun opleiding via het vavo afronden, moeten een rekentoets doen als onderdeel van het eindexamen. Ook wanneer al afgeronde onderdelen vóór 2013-2014 zijn behaald, moeten alle kandidaten die in 2013-2014 het vavo met een eindexamen afsluiten als onderdeel hiervan een rekentoets doen. Voor de leerlingen die via vavo of via de staatsexamens hun diploma halen geldt eenzelfde fasering in de uitslagregel als hierboven beschreven.

Voorts betekent de invoering van de referentieniveaus in het eindexamen Nederlands niet dat de kandidaat geen vrijstelling kan voor dit vak krijgen omdat hij in het verleden een eindexamen Nederlands heeft afgelegd dat nog niet is geijkt aan de referentieniveaus.

3.MBO

De uitslagregels voor het mbo

Regelgeving ten aanzien van de uitslagregels is nodig om diverse redenen: ten eerste de beroepsgerichte kwalificatiestructuur. Bij eindtermgerichte opleidingen zijn deelkwalificaties de onderdelen van het examen en voor de uitslagregeling geldt dat een voldoende moet zijn behaald voor de deelkwalificaties van de betreffende opleiding. De opleidingen die opgesteld zijn volgens de beroepsgerichte kwalificatiestructuur kennen evenwel geen deelkwalificaties. Voor de uitslagregeling moeten dus andere onderdelen van het examen worden benoemd die voldoende moeten zijn. Daarnaast dient te worden bepaald op welke wijze de generieke eisen Nederlands en rekenen (voor mbo-2 en mbo-3), Engels (voor mbo-4) en het examenonderdeel loopbaan en burgerschap meetellen voor de uitslagregeling.

Specifieke examenonderdelen

De specifieke (beroepsgerichte) kwalificatie-eisen zijn op een gestandaardiseerde en hiërarchische wijze beschreven in kerntaken. Deze kerntaken bevatten inhoudelijk samenhangende werkprocessen en bijbehorende prestatie-indicatoren en beheersing en vaardigheden. Studenten dienen voor elk van de kerntaken van een kwalificatie een voldoende te behalen. Elk van de kerntaken is relevant voor de beroepsuitoefening. Er is daarom geen mogelijkheid te compenseren tussen de kerntaken.

Loopbaan en burgerschap

Om het diploma in het mbo niveau 2, 3 of 4 te behalen dient de student in voldoende mate deel te nemen aan en zich in te spannen voor het onderdeel 'loopbaan en burgerschap'. Door de eigen aard van 'loopbaan en burgerschap' geldt voor de student geen resultaatverplichting. De kwalificatie-eisen voor 'loopbaan en burgerschap' kunnen namelijk niet zo gespecificeerd en handelingsgericht worden aangegeven als de kwalificatie-eisen voor een beroep. Het voornemen om alleen

een inspanningsverplichting voor 'loopbaan en burgerschap' te hanteren is opgenomen in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van onder meer de Wet educatie en beroepsonderwijs inzake beroepsgerichte kwalificatiestructuur (Kamerstukken II 2009/10, 32 316).

Nederlands, rekenen en Engels

Voor mbo-4 is het generieke onderdeel Engels meegenomen in de uitslagregel voor Nederlands en rekenen. Studenten van niveau 4 mogen vanaf 2015-2016 slechts één onvoldoende halen voor één van de onderdelen Nederlands, Engels en Rekenen. De overige onderdelen moeten voldoende zijn en de onvoldoende mag niet lager zijn dan een vijf. Met deze uitslagregel voor niveau 4 is aangesloten bij de kernvakkenregeling van het havo. In lijn met de fasering van de invoering in havo/vwo mogen mbo-4 studenten in 2013-2014 en 2014-2015 twee onvoldoendes halen (ten minste een vijf) voor Nederlands, Engels en rekenen. Deze tijdelijk coulantere uitslagregels geeft mbo-instellingen de ruimte om adequaat in te spelen op de toevoeging van het generieke examenonderdeel Engels aan elke mbo-4 opleiding.

Resultaten

De regels voor de wijze waarop de behaalde resultaten van de examenonderdelen dienen te worden uitgedrukt, zijn aangescherpt. De eindwaardering van de generieke examenonderdelen dient te worden uitgedrukt in een tien puntschaal; cijfers 1 tot en met 10. De eindwaardering van de specifieke examenonderdelen dienen te worden uitgedrukt in: PM

Aantal herkansingen, afnamemoment en andere bepalingen voor centrale examens

Doel van het taal- en rekenonderwijs in het mbo is dat reeds verworven basisvaardigheden worden onderhouden en verder verbeterd. De centrale examens Nederlands en rekenen worden dan ook in de tweede helft van de opleiding afgenomen. Daarbij is in het geval van een cijfer lager dan een 6 ten minste één herkansing mogelijk binnen de voor de student geldende opleidingsduur. Voor talentvolle studenten is het mogelijk om Nederlands en rekenen op een hoger mbo-niveau af te leggen.

Voor studenten die binnen enkele jaren, vanwege overstap of doorstroom, opnieuw hetzelfde examen Nederlands of rekenen zouden moeten afleggen dat bij het vereiste mbo-niveau behoort, is vrijstelling mogelijk.

4. Invoeringsfase referentieniveaus Nederlands en rekenen in vo en mbo

Met het invoeren van de referentieniveaus voor Nederlandse taal en rekenen in de eindexamens vo en mbo is de lat hoger gelegd. Dit vereist een zorgvuldig invoeringstraject met voorafgaand een pilotfase. Tijdens deze pilotfase worden de rekentoets in voortgezet onderwijs en de centrale examens Nederlands en rekenen stapsgewijs ontwikkeld, waarbij het veld intensief wordt betrokken. De pilotfase geeft de ruimte om op grote schaal ervaring op te doen met de inhoud en organisatie van examens, deze te evalueren en waar nodig te verbeteren. Deze pilottoetsen en -examens geven zowel de docenten als de leerlingen/studenten een goed beeld van de te verwachten inhoud van de rekentoets en de examens

Nederlands en rekenen. De Steunpunten Taal en Rekenen vo en mbo ondersteunen de scholen bij de vormgeving van het onderwijs en de voorbereiding op de examens Nederlands en rekenen.

Het is denkbaar dat leerlingen en studenten met taal- en rekenachterstanden ondanks aanvullende maatregelen en extra onderwijsinspanningen de voor hen bedoelde referentieniveaus niet halen. Om over meer gegevens over de haalbaarheid bij invoering van de referentieniveaus te beschikken wordt aan de hand van de pilotexamens onderzoek gedaan naar de feitelijk bereikte referentieniveaus. Mocht tijdens de invoeringsfase blijken dat de kans groot is dat een grote groep leerlingen/studenten - ondanks de inspanningen van de onderwijsinstellingen- niet kan voldoen aan de gestelde eisen van de referentieniveaus dan kan per koninklijk besluit worden bepaald de invoeringsfase te verlengen. Tijdens de invoeringsfase van de rekentoets vo kan verder besloten worden tot het geven van een extra herkansingsgelegenheid aan leerlingen. In het mbo is een dergelijke maatregel niet nodig, omdat de - meer flexibele - examensystematiek in het mbo meer gelegenheid biedt voor het aanbieden van herkansingen.

Rol van het College voor Examens

Het College voor examens (CvE) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de centrale examens in voortgezet onderwijs en de centrale examens Nederlands en rekenen voor mbo-4. In dit besluit wordt geregeld dat dit ook geldt voor de rekentoets vo en de centrale examens mbo-2 en mbo-3. De vertaling van de referentieniveaus in centraal ontwikkelde toetsen en examens en de normering ervan is zo bij één organisatie belegd. Zo is geborgd dat de invoering van de referentieniveaus in vo en mbo op een samenhangende manier plaatsvindt. Het CvE stelt ook regels voor de uitvoering van de rekentoets vo en de centrale examens mbo, bijvoorbeeld op gebied van afnamecondities, toegestane hulpmiddelen en de tijdstippen van afname.

BES

De Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen geldt alleen voor het Europese deel van Nederland en niet voor Caribisch Nederland (de BES-eilanden). De BES-onderwijswetten zijn op grond van deze wet dan ook niet aangepast en kennen dus geen delegatie van de bevoegdheid voor het vaststellen van AMvB's waarin de examens voor vo en mbo worden aangepast aan de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen. Hoewel dit besluit dan ook niet voorziet in regelgeving voor Caribisch Nederland, worden op Caribisch Nederland dezelfde centrale examens afgenomen als in het Europese deel van Nederland. In praktijk wordt er dus bij het eindexamen op hetzelfde referentieniveau getoetst. De juridische invoering van de referentieniveaus en de rekentoets in de BES-onderwijswetten zal later volgen.

5. Uitvoeringsgevolgen

Invullen na uitvoeringstoets

6. Financiële gevolgen voor de Rijksbegroting

De kosten voor de invoering van de rekentoets in het voortgezet onderwijs en centrale examens Nederlands in mbo-2 en mbo-3 bedragen vanaf 2011 structureel circa € 3 miljoen. Hiervoor zijn in het Regeerakkoord 2010 "Vrijheid en verantwoordelijkheid" middelen beschikbaar gesteld (zie pagina 25 van de Financiële bijlage, tabel E onderwijs, punt 2). De overige wijzigingen voor het mbo hebben geen financiële gevolgen voor de Rijksbegroting.

7. Administratieve lasten

Voor de instellingen in het mbo en de vo-scholen zullen de beoogde wijzigingen in de regelgeving niet (mbo) of nauwelijks (vo) extra informatieverplichtingen aan de overheid tot gevolg hebben. Voor het voortgezet onderwijs gaat het om registratie van resultaten van de rekentoets in BRON. Omdat de scholen dit voor de examenvakken al registreren, betekent deze aanvulling een geringe extra informatieverplichting.

8. Draagvlak en gevoerd overleg met het onderwijsveld in vo en mbo

Vooraf aan het opstellen van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen hebben veldraadplegingen plaatsgevonden in alle onderwijssectoren en zijn de sectororganisaties MBO Raad en VO Raad betrokken. Bij de implementatie van de invoering van centrale examinering, hetgeen voor het mbo een forse verandering van examensystematiek betekent, is de MBO Raad nauw betrokken door deelname aan een werkgroep en stuurgroep. Uit de veldraadpleging en in contacten met de VO Raad en MBO Raad is gebleken dat er zorgen zijn over de gevolgen van de explicietere en hogere eisen aan Nederlands en rekenen en over de haalbaarheid van de examens voor kwetsbare groepen leerlingen. Met name leven zorgen over de leerlingen in de vmbo basisberoepsgerichte leerweg en over verschillende doelgroepen in het mbo (volwassenen, bbl, ongediplomeerde studenten in mbo-2). Verder benadrukt de VO-Raad het belang van het opdoen van ervaringen. De MBO-Raad wijst met name op het belang van een sectoroverstijgende aanpak; de MBO-Raad acht het mbo in staat om taal- en rekenvaardigheden te onderhouden en te verbeteren, maar wijst er op dat de mbo-sector dit alleen kan doen wanneer een goede basis is gelegd in het primair en voortgezet onderwijs.

De uitslagregel voor de kwalificaties in het mbo voor wat betreft het onderdeel Loopbaan en Burgerschap is opgesteld na raadpleging van de MBO Raad, NRTO, Colo en diverse functionarissen in het mbo-veld.

9. Openbare internetconsultatie

[Invullen na internetconsultatie]

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I, onderdeel A (artikel 1 Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Aan artikel 1 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB zijn de beroepsopleidingen die zijn genoemd in artikel 7.2.2, eerste lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) toegevoegd. Doordat de beroepsopleidingen in het besluit zijn genoemd, bevordert dit de leesbaarheid van het besluit.

De examens omvatten op grond van artikel 7.4.2 van de WEB een onderzoek aan de hand van de eindtermen of de kwalificatie-eisen in het kwalificatiedossier. De onderdelen van het examen worden daarom hier gedefinieerd met een verwijzing naar deze kwalificatie-eisen van de kwalificatie. Om rekening te houden met het onderscheid tussen generieke en specifieke kwalificatie-eisen en de verschillende wijzen van waarden is bij de indeling van de examens onderscheid gemaakt tussen generieke en specifieke examenonderdelen.

Artikel I, onderdeel B (artikel 3 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)
Het examen van een beroepsopleiding bestaat uit generieke en specifieke examenonderdelen, overeenkomstig de generieke en specifieke kwalificatie-eisen die zijn gesteld in het kwalificatiedossier van een beroepsopleiding. Op grond van artikel 17a van dit besluit zijn de generieke kwalificatie-eisen voor Nederlands, rekenen, loopbaan en burgerschap, en bij de middenkaderopleiding en specialistenopleiding Engels in elke kwalificatie opgenomen en zijn daarom als generieke examenonderdelen gedefinieerd.

Zoals in het algemene deel is gesteld, kent het onderdeel loopbaan en burgerschap geen resultaatverplichting zoals die bij een centraal examen of instellingsexamen van toepassing is, maar geldt een inspanningsverplichting. Om dit onderscheid aan te duiden is dit onderdeel expliciet uitgezonderd van het derde lid en is voor dit onderdeel (in artikel 17, tweede lid onder c) een eigen uitslagbepaling opgenomen. Het bevoegd gezag van een instelling stelt de eisen vast voor het onderdeel loopbaan en burgerschap met inachtneming van de kwalificatie-eisen die in het kwalificatiedossier zijn gesteld voor het onderdeel loopbaan en burgerschap. Door de uitgezonderde positie van dit onderdeel is het voor het bevoegd gezag niet mogelijk resultaatverplichtingen te regelen. Het bevoegd gezag kan bijvoorbeeld verplichtingen opleggen aan examendeelnemers om deel te nemen aan de door de instelling in het kader van loopbaan en burgerschap georganiseerde activiteiten. Voor studenten kan het bevoegd gezag dit op een andere wijze doen, bijvoorbeeld een verplichting tot het opleveren van een werkstuk.

Artikel I, onderdeel C (artikel 3a en artikel 3b van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Artikel 3a regelt dat de student het examen voor het onderdeel Nederlands of rekenen kan afleggen dat hoort bij een beroepsopleiding van een hoger niveau dan het niveau van de beroepsopleiding waarvoor hij is ingeschreven. De student kan door het afleggen van het examen van een hoger mbo-niveau aantonen dat hij in dat examenonderdeel excelleert. Bovendien is het voor de student mogelijk bij een toekomstige beroepsopleiding van een hoger niveau op grond van artikel 3b vrijstelling in het betreffende examenonderdeel te krijgen.

De student kan van deze mogelijkheid alleen gebruik maken indien de examencommissie het verzoek voor aanvang van het eerste examenmoment in dat examenonderdeel heeft ingewilligd. Voor het onderdeel Nederlands, dat gedeeltelijk uit een centraal examen en gedeeltelijk uit een instellingsexamen bestaat, dient het verzoek van de student voor aanvang van het eerste examenmoment van dit onderdeel ingewilligd te zijn. In het geval dat de student het examen niet behaalt, mag de student de herkansing desgewenst benutten om deel te nemen aan het examen van het mbo-niveau dat voor hem geldt.

Artikel 3b regelt de vrijstellingen in de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen. Deze bepaling voorkomt dat een student die voor een mbo-opleiding examen heeft gedaan in de onderdelen Nederlandse taal of rekenen, binnen twee studiejaren na het studiejaar waarin hij examen heeft gedaan nogmaals examen moet doen in de desbetreffende onderdelen. De vrijstelling is alleen van toepassing indien de student in het desbetreffende onderdeel op hetzelfde of op een hoger mbo niveau examen heeft gedaan en daarvoor ten minste het cijfer 6 heeft behaald. De student die de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen binnen het voortgezet onderwijs met goed gevolg heeft afgelegd heeft geen recht op vrijstelling. Deze beperking is geregeld omdat de beheersing van Nederlands taal en rekenen na het voortgezet onderwijs in het mbo moet worden onderhouden.

Artikel I, onderdelen D en E (artikel 4 en 5 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Centraal examen in de generieke examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen vindt plaats bij de basisberoepsopleiding, de vakopleiding, de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding.

Artikel I, onderdeel F (artikel 7a van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Het bevoegd gezag richt de beroepsopleiding van de student zodanig in dat de student examen doet nadat de helft van de voor hem geldende studieduur, zoals is opgenomen in de met hem gesloten onderwijsovereenkomst, is verstreken. Dit voorkomt dat de student examen gaat doen terwijl hij onvoldoende onderwijs heeft gevolgd en de kansen om het examen met goed gevolg af te leggen niet op de juiste manier benut. Om een beroepsopleiding goed en de organisatie van de examinering te kunnen inrichten is op deze bepaling een uitzondering gemaakt voor opleidingen met een studieduur korter dan 12 maanden.

Artikel I, onderdeel G (artikel 8 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Indien de waardering voor het centraal examen van een examenonderdeel Nederlandse taal of rekenen lager dan het cijfer 6 is, heeft de student recht op ten minste één herkansing in het centraal examen. Het bevoegd gezag van de instelling kan besluiten aan studenten meer dan één herkansing in een onderdeel toe te kennen. Indien het examen uit zowel een instellingsexamen als een centraal examen bestaat, heeft de student voor de herkansingsmogelijkheid ook de mogelijkheid een onvoldoende te compenseren.

Als de student het examenonderdeel overeenkomstig artikel 3a op een hoger mbo-niveau heeft afgelegd, legt de student de herkansing ook op dat mbo-niveau af. De student kan ervoor kiezen de herkansing op het niveau af te leggen zoals deze is vastgesteld voor de beroepsopleiding waarin hij examen doet. Hij geeft dit voor aanvang van de herkansing aan bij de examencommissie.

Het bevoegd gezag van de instelling dient bij de organisatie van de centrale examens rekening te houden met het recht van de student om binnen de voor hem geldende studieduur herkansing te doen.

Indien de waardering voor het centraal examen van een examenonderdeel het cijfer 6 of hoger is, heeft de student recht op één herkansing. Deze herkansingsmogelijkheid is niet bedoeld voor een student die in het betreffende onderdeel van het centraal examen eerder herkansing heeft gedaan. Door deze herkansingsmogelijkheid heeft de student de mogelijkheid te excelleren in een examenonderdeel.

Artikel I, onderdeel H (artikel 14a van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)
De student heeft de mogelijkheid bij de examencommissie een verzoek in te dienen tot het verkrijgen van vrijstelling van een instellingsexamen. De examencommissie kan dat verzoek inwilligen indien de student buiten de mbo-opleiding reeds de vereiste ervaring in het examenonderdeel heeft opgedaan in de beroepspraktijk of in het onderdeel eerder met goed gevolg instellingsexamen heeft gedaan bij een andere mbo-opleiding. De examencommissie beoordeelt of de student met deze eerder opgedane ervaring voldoet aan de kwalificatie-eisen die in het kwalificatiedossier aan dit onderdeel van de mbo-opleiding gesteld zijn. Op grond van artikel 3b van dit besluit kan de student een vrijstelling van het examen verkrijgen in het onderdeel Nederlands. Daarom is de mogelijkheid tot vrijstelling van het instellingsexamen Nederlandse taal uitgezonderd in artikel 14a, derde lid.

Artikel I, onderdeel I (artikel 15 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)
De eindwaardering wordt voor een generiek examenonderdeel uitgedrukt in een tienpuntsschaal. De eindwaardering voor een specifiek examenonderdeel wordt uitgedrukt in: PM. Omdat het examen van het onderdeel loopbaan en burgerschap een inspanningsverplichting betreft, wordt de eindwaardering uitgedrukt in de kwalificatie "voldaan" of "niet voldaan". Deze waarderingswijze is in het algemene deel van de toelichting nader toegelicht.

Artikel I, onderdeel J (artikel 17 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)
De student heeft het examen met goed gevolg afgelegd indien hij overeenkomstig artikel 7.4.3 van de WEB zowel de beroepspraktijkvorming als het overige deel van de mbo-opleiding met goed gevolg heeft afgesloten. Artikel 17 van dit besluit geeft een nadere uitwerking van de gestelde eisen om het examen in een beroepsopleiding met goed gevolg af te leggen. In paragraaf 3 van het algemene deel van deze toelichting is dat toegelicht. Het gaat bij de uitslagregeling alleen om resultaten voor de examenonderdelen die betrekking hebben op de kwalificatie-

eisen van de desbetreffende kwalificatie, zoals neergelegd in het kwalificatiedossier. In het geval de student (in de vrije ruimte van zijn beroepsopleiding) ook examens aflegt voor andere onderdelen dan de kwalificatie-eisen waarvoor hij een opleiding volgt, zijn de behaalde resultaten bij deze examens niet van invloed op de uitslagbepaling.

Artikel I, onderdeel K (artikel 18 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Beoogde invoering van centrale examinering van de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen voor de basisberoepsopleiding en de vakopleiding is in het studiejaar 2014–2015. Dat zal met name de studenten betreffen die in de studiejaar 2012–2013 of 2013–2014 met de opleiding zijn gestart. Voordat de invoering plaatsvindt, zullen er in eerdere studiejaar op basis van vrijwilligheid pilotexamens plaatsvinden. De ervaringen die daarmee worden opgedaan, zijn van belang voor een goede invoering.

Artikel I, onderdeel L (artikel 18a en artikel 18b van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)

Artikel 18a regelt dat in de eerste twee jaar waarin centrale examinering plaatsvindt, een coulante uitslagregeling wordt toegepast bij de basisberoepsopleiding, de vakopleiding, de middenkaderopleiding en de specialistenopleiding. In het algemene deel van dit besluit is deze overgangsregeling nader toegelicht.

Artikel 18b regelt in het eerste lid dat voor studenten die op of na 1 augustus 2012 zijn begonnen aan hun mbo-opleiding het examen bestaat uit specifieke en generieke examenonderdelen. Studenten die voor 1 augustus 2012 aan hun mbo-opleiding zijn begonnen, leggen het examen af zoals is bepaald in het Examen- en kwalificatiebesluit WEB zoals dit luidde voor inwerkingtreding van dit besluit. Hiervoor geldt dat het examen niet is ingedeeld in generieke en specifieke examenonderdelen. Verder betekent dit dat studenten van een mbo-4 opleiding die op of na 1 augustus 2010 aan de beroepsopleiding zijn begonnen overeenkomstig artikel 18, eerste volzin, van het oude besluit (thans opgenomen in artikel 18, eerste lid, onder a, van het gewijzigde besluit) centraal worden geëxamineerd voor de onderdelen Nederlandse taal en rekenen.

Centrale examinering voor mbo 2 en 3 vindt voor de eerste maal plaats voor studenten die op of na 1 augustus 2012 aan hun mbo-opleiding beginnen. Op deze studenten is het oude besluit daarom niet van toepassing en het examen kent per 1 augustus 2012 een indeling in specifieke en generieke examenonderdelen.

Wanneer de generieke examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen worden meegenomen in de uitslagregeling is afhankelijk van het moment waarop overeenkomstig artikel 18 centrale examinering voor deze onderdelen voor de eerste maal plaatsvindt. Artikel 19, derde lid, regelt dat tot dat moment de waardering voor deze onderdelen met een cijfer lager dan een 6 geen gevolgen heeft voor het behalen van het diploma.

Artikel I, onderdeel M (artikel 19 van het Examen- en kwalificatiebesluit WEB)
Het tweede lid van artikel 19 regelt dat de student onder bepaalde voorwaarden is vrijgesteld voor het centraal examen van de examenonderdelen Nederlandse taal en rekenen indien de student het pilotexamen behorend bij dit examenonderdeel heeft afgelegd in het laatste jaar voorafgaande aan het jaar waarin centrale examinering voor de eerste maal plaatsvindt. Deze bepaling voorkomt dat de student meerdere malen binnen de duur van zijn mbo-opleiding op hetzelfde onderdeel wordt getoetst.

Artikel II, onderdeel A (artikel 1 van het Eindexamenbesluit VO) en **Artikel III, onderdeel A** (artikel 1 van het Staatsexamenbesluit VO)

De eindexamens en staatsexamens omvatten een rekentoets op grond van artikel 29, vijfde lid van de wet en artikel 60, zesde lid, van de wet. Omdat er geen examenprogramma voor de rekentoets bestaat, worden de referentieniveaus bij het opstellen van de rekentoets in acht genomen.

Artikel II, onderdelen C en D (artikel 9 en 10 van het Eindexamenbesluit VO) en **artikel III, onderdelen E en F** (artikel 10 en 11 van het Staatsexamenbesluit VO)

Deze wijzigingsbepalingen regelen dat de kandidaat voor de rekentoets overeenkomstig de examenvakken een beroep kan doen op vrijstellingen en ontheffingen in het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs.

Artikel II, onderdelen E tot en met K (artikel 13 tot en met 25 van het Eindexamenbesluit VO) en **artikel III, onderdeel D** (opschrift artikel 8 van het Staatsexamenbesluit VO)

Deze wijzigingsbepalingen regelen dat overeenkomstig artikel 29 en 60 van de WVO de rekentoets naast de examenvakken deel uit maakt van het eindexamen vwo, het eindexamen havo en het eindexamen vmbo. Ook aan het eindexamen van het leer-werktraject is de rekentoets toegevoegd. Daarnaast zijn overeenkomstig de eindexamenvakken vrijstellingen geregeld voor de rekentoets indien de kandidaat de rekentoets eerder op het niveau waarin hij examen doet heeft afgelegd.

Artikel II, onderdelen B, L en N (artikel 5, opschrift hoofdstuk IV en artikel 46 van het Eindexamenbesluit VO) en **artikel III, onderdelen B, C, G, H en I** (artikelen 3, 6, 13, opschrift Hoofdstuk II, afdeling 3 en artikel 23a van het Staatsexamenbesluit VO)

Naast het centraal examen regelt hoofdstuk IV van het Eindexamenbesluit VO de rekentoets die centraal geëxamineerd wordt. Omdat er een mogelijkheid bestaat dat de rekentoets digitaal wordt geëxamineerd, worden de bepalingen over het centraal examen van hoofdstuk IV van het Eindexamenbesluit niet van overeenkomstige toepassing verklaard, maar stelt het College voor Examens regels voor de rekentoets.

Indien de rekentoets uit open vragen bestaat, stelt het College voor examens ook regels betreffende de correctie van de rekentoets. Het College voor examens

waarborgt met deze regels de objectiviteit en de validiteit van de open vragen van de rekentoets.

Indien de rekentoets digitaal wordt afgenomen, is het niet nodig een tweede correctie uit te voeren en zijn gecommiteerden niet noodzakelijk. Artikel 29, tweede lid, van de WVO vereist een uitzondering betreffende de gecommiteerden in dit besluit.

Indien de rekentoets niet op regelmatige wijze is afgenomen of indien er sprake is van onvoorziene omstandigheden bij de rekentoets, zijn dezelfde bepalingen die van toepassing zijn op het centraal examen ook op de rekentoets van toepassing.

De staatsexamens worden door het College voor examens afgenomen. Er kan worden aangesloten bij de bestaande bepalingen voor het afnemen van de staatsexamens, met uitzondering van artikel 19 van het Staatsexamenbesluit VO. Het College voor examens kan de rekentoets digitaal afnemen, waardoor de correctie van het examen op een andere wijze kan geschieden dan artikel 19 van het Staatsexamenbesluit VO bepaalt. Het College voor Examens stelt daarom aparte regels voor de correctie van de rekentoets. Deze regels dienen tevens de objectiviteit en de validiteit van de rekentoets te waarborgen. Deze regels sluiten aan bij de regels die gesteld zijn voor de correctie van de rekentoets bij het Eindexamen. De regels worden ter goedkeuring aan Onze Minister voorgelegd.

Artikel II, onderdelen M, O en P tot en met R (artikel 47, 48, 49, 50 en 51 van het Eindexamenbesluit VO) en **Artikel III, onderdelen J tot en met M** (artikel 24 tot en met 26a van het Staatsexamenbesluit VO)

Artikel 47 van het Eindexamenbesluit VO regelt hoe het eindcijfer voor de rekentoets wordt bepaald.

Artikel 49 en 50 van het Eindexamenbesluit VO en artikel 26 en 26a van het Staatsexamenbesluit VO betreffen de uitslagregeling van het vmbo respectievelijk de uitslagregeling van het havo en vwo. Aan de uitslagregeling van artikel 49 en artikel 26 van de besluiten zoals deze luiden voordat dit besluit inwerking trad, is uitsluitend de rekentoets toegevoegd. Om de uitslagregeling leesbaar te houden, is gekozen voor een nieuwe redactie van de uitslagregeling in twee aparte artikelen voor vmbo respectievelijk havo en vwo.

Hieronder is schematisch weergegeven aan welke vereisten een kandidaat moet voldoen om het eindexamen te halen. Dit schema heeft betrekking op de uitslagregeling die telkens staat beschreven in het eerste lid van elke uitslagregeling. Dit betekent dat naast dit schema nog rekening moet worden gehouden met vereisten die zijn gesteld in de overige leden van elke uitslagregeling, zodat bijvoorbeeld de maatschappijleer en het profielwerkstuk ook een plaats krijgt binnen de uitslagregeling.

Ook is uit de uitslagregeling voor het eindexamen vmbo af te leiden dat dit schema niet van toepassing is op het leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de WVO. Hiervoor geldt dat voor de rekentoets en het vak Nederlandse taal ten minste een eindcijfer 5 of hoger en 6 of hoger en voor het beroepsgerichte programma het eindcijfer 6 of hoger moet zijn behaald om te slagen voor het eindexamen vmbo.

Het eindcijfer is bij een vak het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het school- of collegeexamen en het cijfer voor het centraal examen. Bij de rekentoets is het cijfer behaald voor de rekentoets tevens het eindcijfer. Het gaat om de situatie die **vanaf het schooljaar 2015-2016** zal gaan gelden. Voor de schooljaren 2013-2014 en 2014-2015 geldt een coulantere uitslagregel. Die coulantere uitslagregel betekent in het vmbo dat voor zowel de rekentoets als voor het vak Nederlandse taal ten minste het eindcijfer 5 moeten worden behaald om te slagen. Voor het havo en vwo moet ten minste een vijf gehaald worden voor de rekentoets, los van de prestaties voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde. Deze coulantere uitslagregel is **niet** opgenomen in onderstaande schema. De vereisten om te slagen zijn cumulatief geletterd in het schema.

<i>Vereisten om te slagen voor het eindexamen vmbo (uitgezonderd leerwerktraject):</i>	
a. cijfers centraal examen	Het gemiddelde van bij het centraal examen behaalde cijfers: 5,5 of hoger;
en b. Nederlandse taal en rekentoets	voor Nederlandse taal en de rekentoets één eindcijfer 5 of hoger en één eindcijfer 6 of hoger;
en c. met inachtneming van de eisen genoemd bij punt b.	voor één examenvak eindcijfer 5 of hoger, voor overige examenvakken eindcijfer 6 of hoger;
	of voor één examenvak het eindcijfer 4, voor overige examenvakken eindcijfer 6 waarvan ten minste één eindcijfer 7 of hoger;
	of voor twee examenvakken het eindcijfer 5, voor overige examenvakken eindcijfer 6 of hoger waarvan ten minste één eindcijfer 7 of hoger;
en d. niet voor staats-examen	voor het vak lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijke deel een "voldoende" of "goed";
en e. alléén bij gemengde of theoretische leerweg	voor het sectorwerkstuk "voldoende" of "goed".

<i>Vereisten om te slagen voor het eindexamen vwo of havo:</i>	
a. cijfers centraal examen	Het gemiddelde van bij het centraal examen behaalde cijfers: 5,5 of hoger;
en b. kernvakken- regeling en rekentoets	voor Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur, de rekentoets en indien van toepassing wiskunde A, B of C maximaal één eindcijfer 5 of hoger en verder een eindcijfer 6 of hoger;
en c. met inachtne- ming van de eisen genoemd bij punt b.	voor één examenvak eindcijfer 5 of hoger, voor overige examenvakken eindcijfer 6 of hoger;
	of voor één examenvak het eindcijfer 4 of hoger, voor overige examenvakken eindcijfer 6 of hoger en het gemiddelde van de eindcijfers: 6,0 of hoger;
	of voor twee examenvakken het eindcijfer 5, voor overige examenvakken eindcijfer 6 of hoger en het gemiddelde van de eindcijfers: 6,0 of hoger;
	of voor één examenvak het eindcijfer 4 en één examenvak het eindcijfer 5, voor overige examenvakken eindcijfer 6 of hoger en het gemiddelde van de eindcijfers: 6,0 of hoger;
en d.	voor alle vakken die zijn genoemd in het tweede lid een eindcijfer 4 of hoger;
en e. niet voor staats- examen	voor het vak culturele en kunstzinnige vorming en vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel een "voldoende" of "goed".

Artikel II, onderdeel S (artikel 51a van het Eindexamenbesluit VO) en **Artikel III, onderdeel N, O en P** (artikel 27 tot en met 29 van het Staatsexamenbesluit VO)

De kandidaat heeft recht op één herkansing in de rekentoets. Bij de indeling van de kandidaten die examen doen in de rekentoets over de verschillende tijdvakken die door het College voor examens zijn vastgesteld zal het bevoegd gezag van de school rekening moeten houden met deze mogelijkheid tot herkansing.

Artikel II, onderdelen T tot en met X (artikelen 52, 53, 56, 57 en 59 van het Eindexamenbesluit VO) en **Artikel III, onderdelen Q en R** (artikelen 30 en 31 van het Staatsexamenbesluit VO)

De bepalingen over het diploma en cijferlijst, certificaat en cijferlijst, de gegevensverstrekking, het bewaren van examenwerk en spreiding voltooiing examen zijn voor de rekentoets op overeenkomstige wijze van toepassing als op de vakken van het centraal examen.

Artikel III, onderdelen S en T (artikelen 33 en 34 van het Staatsexamenbesluit VO)

De bepalingen betreffende de afwijking in de wijze van examinering en de gegevensverstrekking zijn op de rekentoets op gelijke wijze van toepassing als op het staatsexamen in de vakken.

Artikel IV en artikel V (Overgangsrecht Eindexamenbesluit VO en Staatsexamenbesluit VO)

Zoals in het algemene deel is aangegeven, kan een leerling aan het vmbo die in de eerste twee leerjaren eindexamen doet slagen, indien ten minste een vijf en een vijf is gehaald voor de onderdelen Nederlandse taal en rekenen. In de eerste twee leerjaren nadat de rekentoets is ingevoerd kan een leerling aan de havo en het vwo slagen indien voor de rekentoets, ten minste een vijf is gehaald. Daarnaast mag dan ook nog een vijf worden gescoord voor één van de vakken Nederlands, Engels en wiskunde.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart